NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quid vetat? HORATIUS.

NOMMER 104 'S BOSCH. ZATURDAG, 28 NOVEMBER 1829.

[illegible]

Rome, [illegible] november.

Den 4 dezer, de feestdag van den heiligen *Carolus Borromeus*, heeft Z. H. pauselijke kapel gehouden in de kerk aan dien heiligen aartsbisschop toegewijd; denzelfden dag had een plegtige dienst ter eere van den heiligen *Lodewyk*, bij gelegenheid van het feest des Konings *Karel X*, plaats; de kerk was fraai versierd en de heer *Bellocq*, zaakgelastigde van Frankrijk, woonde met de personen, welke tot het gezantschap behooren, de plegtigheid bij. De heer *Alexander de Rene*, auditeur bij de Rota voor Frankrijk, verrigtte den dienst; de gezamenlijke gezanten, de leerlingen der fransche akademie met hunnen directeur en andere personaadjen, waren tegenwoordig; even namiddag kwam Z. H., uit de pauselijke kapel gaande, aldaar aan, en werd aan zijne koets door den zaakgelastigden ontvangen, hij trad de kerk binnen en aanbad het H. Sakrament, hetwelk op het altaar van den heiligen *Lodewyk* uitgesteld was; vandaar begaf zich Z. H. naar de sakristij, alwaar hij onderscheidene lieden tot den voetkus toeliet en betuigde aan den zaakgelastigden, dat hij deel nam in de vreugde van den dag. Z. H. vertrok vandaar wederom naar het *Quirinaal*.

Oostenryk.

WEENEN, 15 *november*.

De *Oostenrykschc Beobachter* behelst heden de volgende berigten uit Konstantinopel, van den 26 october:

«Alles verkrijgt hier een vreedzaam aanzien. De Sultan bevindt zich nog in de kaserne van Ramitschiftlik; maar het kamp is opgebroken, en de troepen zijn grootendeels in de kasernen der hoofdstad verlegd. — De Porte neemt thans maatregelen om de rust in Klein-Azië, die door roovers en stroopende militie gestoord is, te herstellen, alsmede om haar gezag in Macedonië te handhaven, waar de ingezetenen eigendunkelijk hunne aijans afgezet hebben. De onlusten te Aleppo zijn gedempt. Ten gevolge van den gesloten vrede, hebben de Fanarioten, die naar Klein-Azië verbannen waren, vrijheid bekomen om naar Konstantinopel terug te keeren. Men hoopt, dat ook aan de katholijke Armeniers dezelfde gunst zal verleend worden.»

— Van den 16 november wordt gemeld, dat, volgens brieven uit Semlin, de Porte reeds de eerste betaling, ten bedrage van 500.000 dukaten, op de bij het verdrag van den 14 september, ten behoeve der russische kooplieden en onderdanen bedongen schadeloosstelling, gedaan heeft; de Russen hebben den 1 dezer Adrianopel verlaten, vermits Giurgewo ontruimd en het artikel, nopens Servië, ten uitvoer gebragt was.

Duitschland.

FRANKFORT, 22 *november*.

De opheffing van de blokkade der Dardanellen is aan de admiraals en scheepsbevelhebbers der onderscheidene natien, bij den volgenden brief van den vice-admiraal *van Heyden*, officiëel bekend gemaakt:

Aan boord van de Azoff *voor de Dardanellen, den* 30 *september* 1829. Mijnheer! Daar de vrede, den 14 september door de gevolmagtigden van het russische hof en die van de ottomannische Porte te Adrianopel onderteekend, den 28 september te Konstantinopel bekrachtigd is, heeft mij de opperbevelhebber, de graaf *Diebitsch Sabalkansky*, de officiële tijding van deze gelukkige gebeurtenis medegedeeld.

Ik haast mij, van mijnen kant, er u, mijnheer, van kennis te geven, en u te verzoeken, de kooplieden en zeevaarders van uwe natien, welke zich in de Levant bevinden, te verwittigen, dat de blokkade der Dardanellen van heden af opgeheven is.

Ontvang enz.

Graaf VAN HEYDEN.

Nederlanden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

In de zitting van vrijdag 20 november jl. is eene koninklijke boodschap ingekomen, ten geleide der navolgende concept-wet.

WIJ WILLEM, enz.

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat de verhooging van den accijns op het binnenlandsch bier en de ruwe suiker, aanleiding behoort te geven tot het daarstellen van eene verhooging van het inkomend regt op het bier in fust, en op de geraffineerde en van ruwe met geraffineerde vermengde suiker;

Zoo is het, dat wij, den raad van state gehoord en met gemeen overleg van de staten-generaal,

Hebben goedgevonden en verstaan, zoo als wij goedvinden en verstaan bij deze, te bepalen, dat met ingang van den 1 januarij 1830 het inkomend regt op *bier in fust*, van *zes gulden* (*f* 6) wordt gesteld op *zeven gulden en vyftig cents* (*f*7·50) *het vat*; alsmede dat op *geraffineerde* en op *ruwe met geraffineerde vermengde suiker* wordt gebragt van *zes en dertig gulden* (*f* 36) op *vyftig gulden* (*f* 50) de honderd ponden.

Lastgeven, bevelen, enz.

Zitting van donderdag den 26 november.

De vergadering wordt ten [illegible] geopend. [illegible] het verhandelde in de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

De heeren *van Tordon* en *Dellafaille d'Huysse*, verschoonen zich bij de kamer, dat zij aan deze bijeenkomst geen deel kunnen nemen, uit hoofde van ongesteldheid.

Zijn ontvangen een aantal verzoekschriften van bierbrouwers te Gent en Yperen, tegen het voorgedragen ontwerp nopens de bieren; voorts van suikerrafinadeurs, azijnmakers, zoutzieders en branders, zich beklagende over de voorgestelde belasting dier artikelen; wijders onder meer anderen, van *J. M. de Garde*, nadere bijzonderheden aanvoerende, ter staving van zijn vroeger ingediend request; van den heer *Hennequin*, te Maastricht, die verzoekt, dat de leden van de staten-generaal niet naar eigen goeddunken zich van de zittingen mogen onthouden; en van zekeren *C. Fusius*, die zich beklaagt, over de magt, welke de burgerlijke over de geestelijke magt uitoefent, en die het houden van de registers van den burgerlijken stand aan de geestelijkheid wenscht te hebben toevertrouwd.

Is ontvangen eene koninklijke boodschap, ten geleide van het ontwerp van wet over het *onderwys*, in de aanspraak van den troon toegezegd. In deze boodschap wordt gezegd, dat de zamenstelling van de wet op het *onderwys* aan vele moeijelijkheid is onderhevig geweest. Het was van den eenen kant noodzakelijk alle misbruiken te weren, en de verschillende meeningen te onderzoeken, terwijl aan de andere zijde de regering niet uit het oog moest verliezen de zorg, haar bij de grondwet over het *onderwys* opgedragen.

Deze stukken zullen gedrukt, rondgedeeld en aan de afdeelingen van november verzonden worden.

Aan de orde is de beraadslaging over het ontwerp van wet, houdende verdeeling van de hoofdsom der grondbelasting, tusschen de onderscheidene provincien voor het jaar 1830.

Daarover hebben het woord gevoerd vóór de wet, de heeren: *de Moor* en *Roselaer van Meteren's graaf;* tegen de wet, de heeren: *Goelens, Angillis, van Sytzama, de Stassart, Surmont* en *G. G. Clifford*. — De heeren *van Alphen* en *Fabri-Longrée* zullen nadere inlichtingen afwachten. — De zitting wordt opgeheven ten 3 ure, om morgen te worden vervolgd.

'S HERTOGENBOSCH, 27 *november*.

In de gemeenten Orschot en Best heeft men beide de petitien, welke aldaar den 25 en 26 november in omloop waren, met geestdrift geteekend. Onder de teekenaren bevinden zich de burgemeester van Best, al de raden der beide gemeenten, alsmede de R. K. geestelijkheid, de twee R. K. schoolonderwijzers en verdere voorname inwoners der beide plaatsen. De petitie van Orschot bevat 285 en die van Best 112 teekenaren en zijn reeds beide aan de tweede kamer der staten-generaal verzonden.

Ook in deze stad hebben een groot aantal gegoede ingezetenen de hiervoor liggende petitie geteekend, waaronder onderscheidene leden der stads-regering, van de provinciale staten en van de R. K. geestelijkheid, die als ingezetenen van den staat, alle even veel belang hebben, dat de bestaande grieven worden opgeheven, eene gelijke bescherming verleend en de bepalingen der grondwet behoorlijk uitgevoerd worde.

— Men meldt ons uit Helmond, dat het verzoekschrift aldaar over verschillende grieven aan de tweede kamer der staten-generaal is opgezonden met 304 naamteekeningen, terwijl de petitie bij de laatste zitting, in het voorjaar ingezonden, maar 57 namen telde.

— In onderscheidene dorpen der provincie Zeeland zijn verzoekschriften, tot herstel der grieven, in omloop.

— Men heeft met genoegen opgemerkt, dat de president der commissie voor de verzoekschriften, de heer *Pycke*, daags voor de zitting van den 20, eene lijst der petitien, waarvan het berigt zou uitgebragt worden, op de griffie had doen nederleggen. Dit is een gelukkige inval, welke de afgevaardigden in staat kan stellen, om zich tot de vraagpunten, die behandeld zullen worden, voor te bereiden.

— Men zegt, dat de commissie der verzoekschriften zelve een ontwerp van wet zal voorstellen, om de gevangenis van de heeren *de Potter* en *Ducpetiaux* te doen ophouden, en indien de commissie zulks niet doet, dan zullen niet één, maar acht afgevaardigden te gelijk, zoo men zegt, formeel het initiatieve ten dien aanzien nemen.

— Uit Brussel wordt gemeld, den 17 november:

«Het is *zeker*, dat het gouvernement het voornemen hervat heeft, om de certificaten van bekwaamheid in eene wet te doen veranderen, en wanneer zelfs een verheven personaadje op zijne beurt het tegendeel zou beweren, wees verzekerd en stellig verzekerd van hetgeen ik u zeg.» (*Courrier de la Sambre*).

— De heer *Huismans d'Annecroix*, die sedert eenigen tijd onpasselijk is geweest, is te Antwerpen gezien en heeft, zoo men zegt, zich van daar naar 's Hage begeven.

— De raad van state is bijna dagelijks vergaderd en telkens is de prins van Oranje tegenwoordig. De zittingen hebben dikwerf vijf achtereenvolgende uren geduurd.

— Een der eerste daden, welke de heer *le Clercq*, eertijds prokureur-generaal bij het hoog-geregtshof te Luik en lid van de tweede kamer, als zoodanig van dit jaar door eenen anderen vervangen, aan den dag gelegd heeft, is, dat hij, pas benoemd zijnde, veeleer ... , tegen de vrijheid van onderwijs gestemd heeft.

— Men zegt, het onderwijs zal vrij zijn en ik denk reeds *item* zoo veel minder op het budjet; dus minder belastingen; — drie regimenten Zwitzers gaan naar huis, ik denk, item, zoo veel minder op het budjet, dus minder belastingen, ik zeg het en men lacht mij uit. — vrijheid, ja, maar een gesalarieerd *corps* onderwijzers, geen zwitzers, ja, maar grenadiers en jagers zwaar met goud belegd; sukkel! antwoord men mij, gij verstaat noch vrijheid, noch *administreren*, noch *organiseren*, meer zult gij betalen en wat gij vergeten moogt, men zal u wel leeren het betalen niet te vergeten. (*Byenkorf.*)

— De vrienden der grondwet en van een echt grondwettig stelsel bevelen als niet solliciterende kandidaten aan, het lid der gedeputeerde staten van Zuid-Holland, *Wynands*; het lid der regtbank te Haarlem, *van Voorst*; op den Hoof en Uitwerf Sterling, de eerste advokaat, de tweede regter te Amsterdam, *Bosman* en *Schooneveld*; zouden de staten van Holland boven die allen, dezen of genen door *van Maanen* en *van Tets* aanbevolen, solli itant verkiezen. (*Idem.*)

— Er wordt algemeen gebeden voor de beterschap van *Fontein Verschuur* en *van Hees*; maar intusschen hartelijk gewenscht, dat hun eerste blijk er van moge bestaan in het inzenden van hun ontslag als leden der kamer. (*Idem.*)

— Men zegt, dat de minister *van Gobbelschroy* met draait als de wind, niet verandert als het weder in den jare 1830 en met zijn voorstel van wet op het onderwijs wil vallen. — Na het houden van eenen raad van ministers, waarin een ontwerp is aangenomen, waarmede hij zich niet kan vereenigen, heeft hij zijn ontslag gevraagd. (*Idem.*)

— Zeker dagblad verzekert, dat de heer *van Maanen* opgehouden heeft, den heer *Barthélémy* op zijne avond-partijen te verzoeken; het komt ons vreemd voor te vernemen, dat een zuidnederlandsche afgevaardigde zich nog gewaardige van tijd tot tijd de avond-bijeenkomsten van den heer *van Maanen* bij te wonen. (*Catholique.*)

— Z. M. de Koning heeft aan de hooge school van Luik eene voortreffelijke verzameling van meer dan 1500 onderscheidene soorten van schelpen met het groot werk van *Martini* en *Chemnitz*, 11 deelen in 4°, en een groot getal gekleurde platen, present gedaan.

— Mgr. *van Bommel*, bisschop van Luik, is zaturdag den 21 te Rotterdam aangekomen en heeft in de kapel der eerwaarde paters predikheeren des zondags morgens den dienst gedaan; allen die de eer gehad hebben hem te mogen naderen, roemen deszelfs godsvrucht en waardigheid.

— Men meldt uit Doornik den 23 dezer, dat m^gr *Delplancq*, bisschop van Doornik, zijne plegtige intrede, aldaar doen zal op maandag, den 30 aanstaande en zijne inhuldiging des namiddags ten één uur zal plaats hebben.

— Onder de honderd meest bevolkte steden, telt men volgens eene in Duitschland onlangs opgemaakte berekening de navolgende, als: Jeddo, in Japan, met 1,680,000 inwoners; Pekin, 1,500,000; Londen, 1,300,000; Hans-Ischen, 1,100,000; Calcutta, 900,000; Madras, 817,000; Nankin, 800,000; Congo-Ischen, 800,000; Parijs, 717,000; Werst-Ching, 600,000; Konstantinopel, 597,000; Benares, 580,000; Kio, 520,000; Su-Ischen, 500,000; Houng-Ischen, 500,000; enz.; de vierde stad op de lijst is Berlijn, die bevat 193,000 en de laatste is Bristol met 87,000 zielen; onder deze honderd steden zijn er twee, welke één en een half millioen zielen bevatten, twee van meer dan één millioen, negen van een half tot één millioen, drie en twintig van 200,000 tot 500,000; zes en vijftig van 100,000 tot 200,000 en zes van 87,000 tot 100,000. In Azia zijn er 58 en in Europa 32; van deze laatste zijn vier in Duitschland, vier in Frankrijk, vijf in Italië, acht in Engeland en drie in Spanje gelegen, de overige zijn tusschen Afrika en Amerika verdeeld.

— In den avond van laatstleden zondag, ongeveer 6 ure, is de diligence van Brussel naar Leuven, welke aan het *Hôtel de la Campine* afrijdt, op den openbaren weg, bij de barrier van St. Josse ten Noord, door twee personen, waarvan de een reeds op de diligence geklommen was, aangevallen; zoodra de voerman zulks gewaar werd, sprong hij van zijne plaats af, en sloeg den eenen bij herhaalde reizen met eenen stok, de dief liet zich vallen en werd door den conducteur aangegrepen, doch de andere booswigt kwam zijnen makker te hulp en worstelende trokken zij den conducteur langs den weg tot aan eenen sloot; deze laatste, ziende, dat de diligence altijd voortging, rukte zich los, en maakte zich van de muts van een der dieven meester; bij zijne aankomst te Leuven, alwaar hij zijne verklaring bij de bevoegde magt heeft afgelegd, heeft de marechaussée van Cortenberg en Brussel dadelijk deze dieven gaan opsporen.

— Te Hampteau, distrikt Marche, in het groot-hertogdom Luxemburg, leeft zekere *Henrikus Josephus Dejet*, oud 109 jaren en 9 maanden, geboren den 10 februarij 1720, met deszelfs dochter oud 56 jaren.

— Z. Exc. de baron *van Zuylen van Nyevelt*, ambassadeur der Nederlanden bij de ottomannische Porte, is op weg om zich naar deszelfs vaderland te begeven. Z. Exc. is den 22 september, des namiddags op het corvet de *Echo* ingescheept en heeft Konstantinopel onmiddellijk verlaten. Na zijn afscheidsbezoek, heeft de reis-effendi aan Z. Exc. door den eersten drogman der Porte, twee allerkostelijkste schalls voor zijne echtgenoote doen overhandigen. De heer ridder *de Testa* vervult te Konstantinopel de functien van zaakgelastigden der Nederlanden.

— Onder dagteekening uit Konstantinopel, van den 28 october, is te Parijs de tijding aangekomen, dat de turksche gezanten op het punt waren, om naar S^t. Petersburg te vertrekken. (*Gazette de France*). (Zie boven het artikel uit Weenen.)

— Den 5 dezer is te Madrid de huwelijks-verbindtenis des Konings geteekend; zoo men verzekert zal de hertogin *van Berry* het bruiloftsfeest bij wonen.

— Men zegt, dat het spaansch gouvernement 8,000 geweren in het koningrijk der Nederlanden besteld heeft, om de wapening der vrijwillige koningsgezinden tot stand te brengen.

— Een dagblad uit Frankfort heeft de vrijheid genomen, om de oppositie der Nederlanden over haar waarlijk liberaal gedrag geluk te wenschen.

— Den 20 dezer was Londen met zulk eenen dikken mist bedekt, dat men des middags verpligt was in de huizen en winkels licht te ontsteken, en dat de inwoners hunnen weg in de straten verloren. Deze mist duurde tot 2 uren des namiddags, wanneer hij zich van de stad begon te verwijderen en men weder goed konde zien.

Eenige inwoners van Cuyk, eene gemeente in Noord-Braband, hebben op den 23 dezer verzocht, dat op het tienjarig budjet de aan de eerediensten toegestane sommen, naar evenredigheid van het getal der geloovigen, zouden gebragt worden. Het verzoek is zeer regtvaardig, ja even regtvaardig als dat eenigen nationale vertegenwoordiging te hebben, geëvenredigd naar de respective bevolking der provincien, even regtvaardig als dat, om ten minste drie Brabanders van de zes personen in posten geplaatst te zien, en niet vijf Hollanders tegen éénen Brabander. Niets is wettiger, dan deze geheel *arithmetische* billijkheid, en omdat niets regtvaardiger is, doen onze ministers van justitie juist het tegendeel. De inwoners van Cuyk vragen al verder, dat de katholijken de drie vierde gedeelten van hetgeen voor den roomschen eeredienst is toegekend, mogen verkrijgen, en inderdaad, het aangenomen beginsel, het gevolg, dat de petitionarissen van Cuyk daaruit trekken, is onberispelijk. Maar dat de katholijken van Cuyk, en dat alle katholijken van het koningrijk en dat onze afgevaardigden ons veroorloven hun eene opmerking te maken. Zoude het niet beter zijn, alles wat voor de eerdiensten, hoedanige zij dan ook zijn mogen, geheel te verwerpen? zoude het daarenboven niet regtvaardiger zijn, dat de leden van elke godsdienstige gezindheid zelve de bedienaars hunner secte bezoldigden? De vrijheid van godsdienst vooronderstelt deszelfs onafhankelijkheid, en zullen de door den staat bezoldigde eerediensten niet altoos, hoe weinig het dan ook zijn moge, van den staat afhangen, die hen betaalt? en is het wel regtvaardig, dat de andersdenkenden voor de geloovigen, de sijnagoge voor den tempel, de mis voor de sijnagoge en de moskee voor de predikatie betalen? Wij gelooven, dat das van de hand wijzen van alle bezoldiging in zekere soort, uit eigen beweging konde moeten zijn, en dit is een voorbeeld van liberaliteit en belangeloosheid, hetwelk de katholijken moesten inroepen. Dan zouden de betrekkingen van den mensch met God geen voor het budjet drukkende last meer zijn. De rijke bezoldigingen van het *protestantismus* zouden ophouden met de geringe soldij van onze dorps-pastoors, en met de soldij van beide zoude de gothische burgerlijke opperhoofdigheid, in de officiele sijnode, en de concordaten, welke de katholijken aan de magt, en de magt aan Rome binden, ophouden. Deze orde van zaken, de eenige, welke ons voorkomt, in overeenstemming met de vrijheid der godsdiensten en met den geest der grondwet te zijn, is misschien niet meer zoo ver af, als men wel vermoedt, en zouden onze afgevaardigden intusschen niet zeer wijsselijk handelen, door datgene, hetwelk voor de eerdiensten op het jaarlijksche budjet bestemd is, te verwerpen? Het geldelijk accoord, dat de staat met verschillende kerken gesloten heeft, zoude morgen kunnen

verbroken worden; en waartoe zoude het dan dienstig zijn, om daarvan, ook zonder voorziening, de bezwarendste bedingen te vereeuwigen? (*Courrier des Pays-Bas.*)

— Alle Belgen zullen met smart vernemen, dat de achtingswaardige heer *Claessens-Moris*, afgevaardigde van Zuid-Braband, in den nacht van zaturdag op zondag, te 's Gravenhage is overleden. Sinds vele dagen wanhoopte men aan zijne genezing, en na eenen langen doodstrijd is hij, ten gevolge van eene soort van slaapziekte, zonder smart of pijnen, overleden. De gezondheid van den heer *Claessens-Moris* was, sedert twee jaren, wankelend. Toen hij zich, na de vacantie van januarij 1828, naar den Haag begaf, bleef hij, ten gevolge van de onbekwaamheid van eenen loots, die de stoomboot op eene zandklip deed stranden, in eene strenge koude, zes uren op de overvaart van den Moerdijk: de heer *Claessens* kwam ziek in den Haag aan, en is naderhand niet gezond meer geweest.

De heer *Claessens-Moris* heeft zich in de voorgaande zitting meermalen, in eenen zigtbaren staat van levendige smarten, naar de kamer doen brengen. Bij gelegenheid der tegenwoordige zitting, heeft hij zich naar den Haag begeven, zonder aan iets anders gehoor te geven, dan aan zijnen ijver voor het publieke welzijn en de roepstem van zijnen pligt. In eenen ziekelijken staat op zijnen post gekomen zijnde, zag men hem pogingen doen, om zijne smarten te boven te komen, ten einde deel te nemen aan de werkzaamheden van onze vertegenwoordigers, en tijdens de discussie over het al of niet toelaten van den heer *Brugmans*, welke discussie de heer *Claessens-Moris* bijwoonde, vreesde men, dat hij in diezelfde zaal, waarin hij zoo aanstonds eene onaflanketijke stem had uitgebragt, den laatsten adem zoude uitblazen.

Dit was de laatste daad van het parlementaire leven van den heer *Claessens-Moris*: in zijn verblijf teruggekeerd zijnde, begaf hij zich te bed, en stond uit dit treurbed niet weêr op, dat bed, waarop hij eenige dagen daarna, in den ouderdom van 63 jaren, in de armen zijner zonen, het tijdelijke met het eeuwige verwisselde.

De heer *Claessens-Moris* was een der nijvere aanzienlijken van Brussel: in het jaar 1827, ter vervanging van wijlen den heer graaf *Cornet-de-Grez* gekozen zijnde, liet hij in de deputatie van Zuid-Braband, alwaar zijn mandaat in het jaar 1831 ophieldt, eene plaats open staan.

De redacteur van het *Advertentie-blad*, vernemende, dat het maken van petitien tot de opheffing der bestaande grieven in alle provincien dagelijks toeneemt, en wel zeker bevreesd, dat Z. M. en de wetgevende vergadering alzoo meer en meer met het verlangen der ingezetenen zullen worden bekend gemaakt, is op een middel bedacht geworden, om het teekenen der petitien tegen te gaan. — In zijn blad van donderdag, den 26 november, doet hij het voorkomen, alsof er navoek zal worden gedaan, op welke wijze de onderteekeningen geschieden, en wil de geestelijken beschuldigen, van niet alleen daarvan de oorzaak te zijn, maar dat zij zelfs ten deze ter kwader trouw zouden handelen. — Armzalig middel! — In het voorjaar werd door die ministeriële schrijvers voorgegeven, dat de geestelijkheid, die daarover toch wel het best behoorde te oordeelen, van geene bestaande grieven omtrent het godsdienstige en het onderwijs bewust was, hetwelk, naar hunne voorgevens, blijkbaar was, omdat niemand van dezelve de petitien teekende; en nu de geestelijken, om dat voorgeven te logenstraffen, de verzoekschriften, als ingezetenen van den staat, mede teekenen, nu wil men dezelve als oprruijers daarvan doen voorkomen. — Hebben er de geestelijken dan geen belang bij, dat het concordaat welmeenend worde uitgevoerd; dat de R. K. dezelfde regten als de onroomschen genieten; dat het onderwijs vrij gegeven, en al de overige grieven worden weggeruimd, waardoor de rust in dit rijk kan verzekerd worden?

Is de schrijver van het *Advertentie-blad* bevreesd, dat Z. M., bekend gemaakt met de bestaande grieven, en daarvan, door de algemeene stem der bevolking, nader overtuigd, deze zal trachten weg te ruimen, even als hoogstdezelve, in den aanvang van dit jaar, met de wet op de drukpers en met de gedeeltelijke uitvoering van het concordaat reeds gedaan heeft?

Welk vertrouwen mag men hechten aan die voorgevens, dat, zonder verzoekschriften, evenwel aan het verlangen der ingezetenen zal worden voldaan? dat de grieven evenwel zullen worden weggeruimd? want waarom wordt dan het concordaat niet uitgevoerd? waarom wordt het onderwijs niet vrij gegeven? waarom wordt de wet niet voorgedragen, die men beloofd heeft dat zeer liberaal zal worden? — De ondervinding zal het leeren. En wanneer onze vermoedens gegrond zijn, zal men weldra bevestigd zien, dat men de bestaande verordeningen voor het schoolwezen zal in stand houden, of men wil daaromtrent voordragen, dat het gouvernement zich geheel meester van de opvoeding der jeugd zal maken, en dan, zullen de zoogenaamde stillen in den lande zeggen, neen, dat had men niet kunnen verwachten.

VERZOEKSCHRIFT UIT BAELEN

(*zoo als hetzelve ons ter plaatsing is overgezonden.*)

EDELE EN HOOGMOGENDE HEEREN!

Ten alle tijd zullen de Belgen, wanneer hunnen vorst hunne provinciën in oogenschouw zal nemen, hem eerbiedigen, eer bewijzen, en als hunnen vader ontfangen; behalven dat Zyne Majestyts personeele hoedanigheden alleen, van hen zulks eisschen; kennen zy te zeer de grondwet om voor grieven den Koning zelf verandwoordelyk te willen. Maer: den alleenhandel van onderwys: de ongelykheyd in het vergeeven van ampten tusschen Zuyd- en Noord-Nederlanders: de dwang in het gebruyk eener tael buyten de moedertael: de verwerping der verantwoordelykheyd van de ministers: de meenigte van ministerieele wyzingen, die de wetten zelf onkenlyk maeken; scheynen hen inbreuk op hunne grondwet te maken. Derhalven wenden zig de onderge-teekende alle inwoonders der gemeente Baelen, provincie Antwerpen tot U. E. H. M., ten eynde door U. E. H. M. tusschenkoomst voor hun verzoek, tot herstelling van die inbreuken, ingang bij den troon te erlangen; *je maintiendrai la constitution* betrouwen en weeten zij, zal daer wel haest het antwoord, en bygevolg de herstelling hunner grieven weezen; te gelyk wagten wy af de beloofde afschaffing van de zoo bezwaerende lasten op het gemaal, en de volledige uitvoering van het concordaat, en steunen op de ieverige werking van U. E. H. M.

Deze petitie is reeds geteekend door den pastoor, onderpastoor, de twee assessoren, al de leden van den gemeenten-raad, kerkbestuur, armbestuur en een drie honderdtal ingezetenen.

Den Dungen, 20 november 1829.

Aan den heer Redacteur van den Noord-Brabander.

Ik las onlangs in de nieuwspapieren (want wij, dungensche landlieden, lezen tegenwoordig ook), dat de schoolonderwijzer, in de gemeente St. Oedenrode, *J. Claessen*, zich tot de tweede kamer der staten-generaal had gewend, ten einde het monopolie in het onderwijs door die vergadering blijve gehandhaafd worden. Ik dacht bij mij zelve: zou die schoolmeester meer weten dan een gewoon mensch, en het woord *monopolie* verstaan? Dit denkbeeld bleef mij gestadig bij en wel zoodanig, dat ik de eerste gelegenheid de beste zocht, om de zaak op te sporen en aan eenen mijner vrienden zeide: ik moet van dat ding ei of kuiken hebben. Weet gij, bij geval, niemand, die met den rooyschen professor genoegzaam bekend is, om hem een afschrift van zijn rekest te vragen, om daaruit te kunnen leeren, wat *monopolie in het onderwys* is? Wel, *Kees* neef, zeide mijn vriend en bloedverwant, daartoe behoeven wij geene moeite te doen, dewijl ik reeds weet, dat de onderwijzer van St. Oedenrode aan het woord *monopolie* niet hecht en daarvan in zijn rekest zelfs niet spreekt. De man is niet van oordeel, dat het blijven bestaan van dat wangedrocht in eene constitutionele monarchie eenig wezenlijk voordeel aan het onderwijs kan bijzetten; maar hij legt enkel en alleen, zonder het woord *monopolie* te noemen, de vrees aan den dag, dat er eene algemeene vrijheid van onderwijs in ons vaderland staat ingevoerd te worden, waardoor hij (hier wringt hem de schoen) van een gedeelte van zijn bestaan zal beroofd zijn. Daarom, en om niets anders, is hij tegen de onbeperkte vrijheid in het onderwijs en verzoekt, dat zulks worde geweerd. Tot ondersteuning van zijn verzoek bezigt hij deze redenering: »Ik ben aangesteld op een landelijk tractement »van *f* 200-00 in het jaar en de voordeelen, ter somme van »*f* 300-00, welke uit de schoolgelden der kinderen dezer ge»meente voortkomen, zoo als deze door mijnen voorganger zijn »genoten *en die my de wet ook verzekerde;* dit een en ander le»vert mij jaarlijks *f* 500-00 op; wanneer een ieder zich nu in »de gemeente mag nederzetten, om onderwijs te geven, verlies »ik welligt de helft *of meer* van mijne schoolkinderen, en alzoo »een aanzienlijk gedeelte van mijn bestaan; en, daar ik toch op »dat volle bestaan ben aangesteld, zou zulk verlies alleronbillijkst »zijn.» Op dezen grond smeekt de schrandere schoolv... hun edel mogenden, te willen bepalen, dat niemand zich als onderwijzer zal mogen nederzetten in eene gemeente, waar een onderwijzer bestaat, die onder de vorige wetten is aangesteld. Gij ziet, vervolgde mijn vriend, dat onze oogen niet zullen lijden door de schittering van het licht, dat de onderwijzer *Claessen*, ten aanzien van het woord *monopolie*, in zijn request heeft verspreid. Althans *ik* verklaar u, uit dat stuk, waarvan ik het eerste opstel toevallig heb gezien, niet te kunnen afleiden, wat dat dromelsch woord beteekent. Alleen vermeen ik, daaruit te mogen opmaken, dat bij hem het woord *monopolie* dezelfde beteekenis heeft als *brood*, omdat hij schijnt te beweren, dat, zoo hem het *monopolie* ontvalt, er eene geduchte snede van zijn dagelijksch brood wordt afgesneden. Zou deze vrees soms gegrond zijn op de daadzaak, dat hij, nu eenige jaren geleden, tegen den zin van het gemeentebestuur, eenen ondermeester heeft genomen, die aan de ingezetenen niet beviel? Zou hij beducht zijn, dat velen van die ingezetenen hunne kinderen zullen doen onderwijzen door menschen, die reeds lang hun vertrouwen gewonnen hebben, en bij hen als bekwaam bekend staan, ofschoon hunne bekwaamheid door de commissie van onderwijs *niet beproefd en gecertificeerd*? Zou hij eindelijk overtuigd zijn, dat het certificaat van *bekwaamheid* alleen niet genoeg is, om iemand tevens de noodige *geschiktheid* tot het onderwijs te geven, en hij, bij eene volkomene vrijheid, eene belangrijke *concurrentie* te vreezen heeft? *Claessen* moge zoo bekwaam zijn als mogelijk is; hij moge den districts-schoolopziener ten uiterste hebben voldaan; ik kan hem echter niet vergeven, dat hij zich tegen de vrijheid van het onderwijs verzet, en ik neem hem dit zoo kwalijk, dat, al woon-

de ik te St-Oedenrode en, al was ik belast met twaalf kinderen, welke ik een uur ver ter school moest zenden, hij er geen een onder zijne opleiding zoude bekomen, en zulks alleen, omdat bij hem het woord *monopolie* door *brood* schijnt te zijn vertaald, en ik daaruit moet besluiten, dat hij uit *zuivere liefde voor zyn bestaan*, tegen de zoo lang verlangde en hoogst noodzakelijke vrijheid in dit teeder onderwerp optreedt. Hij moest begrijpen, dat de *concurrentie*, welke deze vrijheid zal te weeg brengen, hem geen nadeel doen kan, indien hij bekwaam en geschikt is, en vooral de noodige onpartijdigheid bezit, welke onder eene regering, zoo als is die van dit land, waar *alle* godsdienstige gevoelens gelijke bescherming moeten genieten, bij eenen onderwijzer het hoofdvereischte is. Zoo hij verstand en beleid in het opvoeden en het onderwijzen van kinderen heeft, behoeft hij niets te vreezen.

Dit alles levert de slotsom op, dat *Claessen*, door zijne oppositie tegen de vrijheid van onderwijs, mij, omtrent het woord *monopolie*, niet wijzer heeft gemaakt, dan ik te voren was; edoch de inlichtingen van mijnen vriend hebben mij doen zien, dat 's mans vertoog niet van algemeen belang is en niemand redelijker wijze behoeft te vreezen, dat zijn rekest eenigen invloed, ten voordeele van dat kwaad ding, hetgeen men *monopolie* noemt, op onze vertegenwoordigers hebben zal.

Daar ondertusschen een schoolmeester bij de dorpelingen een belangrijk wezen is, zou de bloote bekendmaking van het rekest van *Claessen*, hoewel hetzelve niets beteekent, aan vele Meijerijenaars wel eenige vrees hebben kunnen inboezemen. Het is daarom, dat ik heb getracht, deswege deze inlichtingen te verkrijgen. Ik verzoek u, dezelve, ter wegneming van die vrees, door uw geacht nieuwsblad publiek te maken.

Ontvang enz.

Een Tegenstrever van het Monopolie, het moge dan zyn, wat het wil.

*** Getrouwd

J. CHEVALIER
en
H. W. VAN VUGT,
Wed^e van J. E. HALEWIJN.

's Bosch, den 23 november 1829.

Het *Logement* *DE GOUDEN LEEUW*, zal onder de firma van J. CHEVALIER, voorheen Wed^e J. E. HALEWIJN, gecontinueerd worden; zij recommandeert zich in de voortdurende gunst van de Heeren Reizigers, belovende de voortduring van eene prompte bediening.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

*** St. NICOLAAS- en NIEUWJAAR-GESCHENKJES.

Bij de *Gebroeders* LANGENHUYSEN, te *'sHage*, zijn nog voorhanden, 1°. over het Roman-lezen, — 2°. Voorbeelden van Verdraagzaamheid en Menschenliefde, — 3°. over het Heilig Mis-Offer en de Heilige Communie, — 4°. Levens van eenige Heiligen, — 5°. EDUARD en CHARLOTTE, — 6°. JULIUS LANSBERG of de Gevolgen van het Liegen, — 7°. en 8°. HENDRIK VAN EICHENFELD, 2 deeltjes. — Deze acht Werkjes zijn te bekomen à *f* 1-00. Bij getallen om tot uitdeelingen te gebruiken, waarvoor zij bijzonder geschikt zijn, de 50 *f* 5-00; de 25 *f* 2-60 en de 13 *f* 1-40. Men kan van elk deeltje, of zoo men verkiest, nemen.

Is van de pers gekomen:

De tweede Druk van de Brieven, aan de Heeren Mr. W. BILDERDIJK en DA COSTA, door J. G. LE SAGE TEN BROEK, en worden van heden af aan weder verzonden aan diegenen, welke ze zullen ontbieden — en

Cronologische Volgorde der Roomsche Paussen, van PETRUS tot op PIUS VIII, den derden Hoogduitschen Druk vrij gevolgd, door J. G. LE SAGE TEN BROEK, à *f* 3-50.

Dit werk geniet, in den korten tijd dat hetzelve het licht ziet, reeds aanmerkelijk groot vertier, zoodanig, dat de uitgevers zich welden niet meer in staat gesteld zullen zien, hetzelve te kunnen afleveren.

SOUS PRESSE

Pour paraître chez X. RENAUDIERE fils aîné, Editeur-Libraire, rue Sainte Anne à Bruxelles et chez LANGENHUYSEN frères, Libraires à Bois-le-Duc.

Reverendissimi de PETRI GOVARTS, *J. N. D. et Vicarii Apostolici Buscoduoensis opuscula. — adversus* J. B. ESPENII *doctrinam de* Placeto Belgio *quoad Bullas dogmaticas; aliaque monumenta huc spectantia, partim ante hac* inedita.

Cet ouvrage inédit sera publié en Latin et revu par un Ecclésiastique; il contiendra:

1°. GOVARTII MOTIVUM JURIS DE PLACETO REGIO;
2°. UNE DISSERTATION INÉDITE DE GOVARTS *servant de réponse aux ouvrages de VAN ESPEN, sur le* PLACET;
3°. DIFFÉRENTES PIÈCES RELATIVES AU PLACET.

Le tout sera réuni EN UN VOLUME IN 12°.: LES TROIS CENTS premiers *Souscripteurs recevront leur exemplaire* en grand papier vélin, *sans augmentation de prix.*

On souscrit chez tous les principaux Libraires du Royaume.

BEKENDMAKING.

*** *TE HUUR om met 1.° February te aanvaarden:*

Eene kapitale en wel betimmerde HEERENHUIZINGE, met TUIN, STAL en KOETSHUIS, gelegen op eenen aanzienlijken stand te *Breda*, voorzien van 14 zoo BENEDEN- als BOVEN-KAMERS, voorts ruime KEUKENS, KELDERS, DROOGZOLDERS, en verder alle andere Gemakken. —

Adres de Heer HYNINX in de *Brugstraat*, te *Breda*, Brieven *franco.*

De prijzen der granen, te Eindhoven, van dingsdag 25 November zijn geweest:

Tarwe,	*het nederlandsch mud:*	*f* [illegible]
Rogge,		» 5-20
Boekweit,		» 4-50 à [illegible]
Haver,		» 3-00 à [illegible]
Het nederlandsch pond boter.		» 0-58 à 0-5[illegible]

De vier nederlandsche ponden roggebrood 27 cents.

De prijzen der granen alhier, van donderdag den 26 november zijn geweest:

Rogge,	*het nederlandsch mud,*	*f* 5-30 à 5-35.
Boekweit,		» 4-40 à 3-50.
Haver,		» 2-50 à 2-55.
Garst,		» 4-00 à 6-00.
Het nederlandsch pond boter.		» 0-72 à 0-68.

De drie nederlandsche ponden roggebrood 27 cents.

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 24 NOVEMBER.

				Geld.
Nederlanden.				
Werkelijke Schuld.	à 2½	pCt.	59 3/4 - 60 1/4	60
Uitgestelde dito			1 7/16 - 1 1/2	1 7/16
Kansbiljetten.		*f*	24 - 1/2	24 1/4
Stellen van uitgeloten dito.			[illegible]	
Amortisatie-Syndikaat	4½	pCt.	[illegible]	100 1/4
Domein Losrenten	2½	»	98 [illegible]	98 [illegible]
Handel-Maatschappij.	4½	»	87 [illegible]	87 [illegible]
Frankryk.				
Inschrijving op het Grootboek.	3	»	84 1/4 - 1/2	84 [illegible]
Certifikaten van dito.	»	»	77 3/4 - 78 1/4	78
Rusland.				
Bij *Hope* en C°.	5	»	103 - 1/2	103 1/4
Negociatie 1828.	5	»	102 3/4 - 103 1/4	103
Inschrijving op het Grootboek.	6	»	65 3/4 - 66 1/4	66 1/8
Certifikaten van dito.	»	»	66 - 1/2	66 3/8
Cert. dito Hamburg Admin.	5	»	97 1/4 - 98	97 3/4
Dito te Londen genegocieerd	»	»	99 1/4 - 3/4	99 1/2
Pruissen.				
In Londen genegocieerd.	»	»	112 - 113	
Idem 2de Ligting	»	»	112 - 113	
Spanje.				
Neg. bij *Hope* en C°	5½	»	32 - 1/2	32 [illegible]
Te Parijs en Londen gedom^d.	5	»	9 - 1/2	9 1/4
Renten perpetuel	»	»	56 3/4 - 57 1/2	[illegible]
Coupons		*f*	9 - 11	
Polen.				
Loten		*f*	97 - 99	
Weenen.				
Bank.	5	pCt.	99 3/4 - [illegible]	[illegible]
Dito.	4	»	87 [illegible]	[illegible]
Certifikaten.	2½	»	[illegible]	[illegible]
Metaliek.	5	»	[illegible]	[illegible]
Dito te Londen genegocieerd	»	»	99 - 1/2	99 1/4
Dito.	2½	»	54 1/2 - 3/4	
Bank-Aktien	3	»	1485 - 1495	14[illegible]
Aandeelen *f* 100 bij *Rotschild.*		»	210 - 212	211
Dito » 250 dito	4	»	399 - 401	[illegible]
Napels.				
Cert. bij *Lamaison* en *Bouwer.*	»	»		
Dito Napelsche Adm.	»	»	86 1/4 - 3/4	[illegible]
Dito te Londen genegocieerd	»	»	95 3/4 - 96 1/4	96 [illegible]
Denemarken.				
Negociatie in Londen.	»	»	73 3/4 - 74 1/4	74
Engeland.				
Geconsolideerde.	»	»	92 1/4 - 1/2	92 [illegible]

Te 'sBOSCH, bij de Gebroeders LANGENHUYSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, n° 2[illegible]